

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

T R S T - 6. novembra 1981
Leto XXXIII. - Štev. 20
Petnajstdnevnik - Quindicinale
Abbon. postale - Gruppo II/70
300 lir

Po srečanju enotne delegacije s predsednikom vlade Spadolinijem

Zaostritev boja za globalno zaščito

Nesprejemljiva stališča predsednika vlade o ločevanju Slovencev po ozemeljskih kategorijah in glede veljavnosti osimskega dogovora - Kolikšne so pravzaprav možnosti za začetek razprave o zaščitnem zakonu

Res prava škoda, da smo Slovenci po izročilu nekam preveč olikani, sicer bi lahko pričakali predsednika vlade Spadolinija z bučno demonstracijo pred prefekturo in zasluženjo salvo žvižgov, nekako tako, kot so storili tržaški in goriški delavci prejšnjega sobota. Ti so že razumeli, v katerem grmu tiči zajec in kakšni so nameni republikanskega predsednika vlade.

Ker pa smo predvsem olikani in se naš že več desetletni boj za doseg enakopravnosti in zaščitnega zakona odvija v strogih okvirih omike in demokracije, se je s Spadolinijem srečala enotna delegacija slovenske manjšine, v kateri so bili tovarišica senatorka Jelka Grbec, Šiškovski (SKGZ), Bratuž (SSK), Pečenko (PSI), Harej (SSO) in trije predstavniki beneških Slovencev - Černo, župnik Garjup in Bonini.

Prvič se je zgodilo, da je predsednik vlade posvetil tako skopo odmerjen čas Slovincem. Razgovor je trajal vsega, reči in piši, dvajset minut. In vendar ni mogoče reči, da je bil zgolj »vpljudnostnega značaja«. Prav nasprotno. Spadolini je dal jasno razumeti, kako name-rava ravnati s Slovenci, če bi morala njegova vlada izdelati osnutek zaščitnega zakona. Njegova stališča so taka, da smo upravičeno zaskrbljeni. Tolaži nas (če je to sploh tolažba) samo misel, da so rimski opazovalci prepričani, da ima njegova vlada štete dneve ali mesece in da itak ne bo trajala dlje kot do pomladi. Znano je namreč, da ji Craxi in Piccoli že strežeta po življenju.

Kaj je povedal enotni slovenski delegaciji predsednik vlade Spadolini? Predvsem to, da nima namena sprožiti postopka za takojšen začetek razprave o globalnem zaščitnem zakonu. Že res, da je to trditev zameglil z obljubo, da se bo »v teku svojega mandata« zavzel za rešitev teh naših vprašanj. Da ni tako pa dokazuje predlog o ustanovitvi posebne delovne skupine pri predsedstvu vlade, kateri naj bi poveril nalogo da sestavi vladni zakonski osnutek in naveže, v ta namen, ustrezne stike s slovensko manjšino.

Tudi ta trditev ni zelo meglena, nasprotno, jasno je razumeti, da bo ta delovna skupina zapravila spet nekaj mesecev dragocenega časa. Navezala naj bi »stike« tudi s Slovenci. Naj bo, k temu lahko dodamo samo preprosto misel, da je Spadolini dobro vedel, da je taka skupina že obstajala prav pri predsedstvu vlade. Ta »Cassandrova komisija« je zasedala polna tri leta in zbrala za več kilogramov pisanega gradiva o problemih slovenske manjšine in možnih rešitvah. Ne gre torej za ponovno proučevanje, pač pa za problem sporov, ki so nastali med Slovenci in predstavniki države ter nekaterih vladnih strank, v prvi vrsti KD, pa tudi PRI, PSDI in PLI! Ne razkrivamo nobene tajnosti, če pove-mo, da so se republikanci v komisiji z enako vnemo kot demokristjani zavze-mali za ugotavljanje slovenske manjšine (popis ali drugače) in poudar-jali že žaltavo stališče o tem, da so »beneški Slovenci povsem drugačna manjšina in jih nikakor ne gre vzporejati

s Slovenci na Tržaškem in Goriškem».

To so »krajevne značilnosti« o katerih je Spadolini govoril v zbornicah, ko je predstavil program svoje vlade, sedaj pa je trmasto ponavljal na srečanju z enotno slovensko delegacijo. Zanj so Benečani neka »posebna skupina«, ki bi jo bilo treba zaščititi »po svoje«.

Poleg tega se Spadolini ni bogvekak umaknil od najbolj restriktivne interpretacije duha in črke osimskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo. Ne glede na jugoslovanske trditve je namreč predsednik italijanske vlade mnenja, da velja zaščita po duhu in črki osimskega sporazuma samo in izključno na ozemlju bivših con A in B tržaškega ozemlja, nikakor pa ne na ostalih območjih, kjer strnjeno živita slovenska narodna skupnost v Italiji in italijanska narodna skupnost v Jugoslaviji. Za apologete osimskega duha je taka trditev lep udarec, upati je le, da bo skorajšnje srečanje med Colombom in Vrhovcem v Beogradu razčistilo, kdo ima prav.

Kaj si torej lahko pričakujemo od Spadolinijeve vlade? Tu se nam vsiljuje dokaj zapleten scenarij. Nekaj mesecev bo zasedala posebna delovna skupina pri predsedstvu vlade. Bržkone bo izdelala zakonski osnutek vlade, ki bo vseboval znana stališča o delitvi Slovencev na teritorialne kategorije, morda celo oblike ugotavljanja ali preštevanja manjšine. Medtem ni tajnost, da svoj zakonski osnutek pripravljajo tudi demokristjani in govorijo, da bo njihov »vsekakor najslabši« in da bodo Sloven-ci z njim »zelo jezni«. Seveda, KD želi

V TEJ ŠTEVILKI - PRILOGA: 25 VPRAŠANJ O TERORIZMU

Vse bralce, naročnike in simpatizerje naprošamo, da vprašalnik izpopolnijo, zalepijo in izročijo (navodila so na vprašalniku)

TUDI TAKO LAHKO PRIPOMOREMO K BOJU PROTI TERORIZMU!

potolažiti predvsem svoje protislovensko nastrojene volilce v videmski in tržaški pokrajini.

Tako naj bi se parlament znašel prej ali slej pred razpravo o petih zakonskih osnutkih — KPI, PSI, SSK (Fontanari), vlade in KD. Po pravilniku bi v tem primeru morale pristojne komisije začeti s proučevanjem vladnega osnutka, vsi ostali pa bi dobili veljavo »popravkov« in »dopolnil«. Začelo bi se usklajevanje vsebin, ki poteka navadno v ožjih odborih parlamentarnih komisij. Glede na spornost vprašanja in na globoke vsebinske razlike med posameznimi osnutki si lahko pričakujemo, da bo usklajevanje bilo dolgo in zapleteno, morda celo nemogoče. Pri tem se moramo seveda vprašati, kakšno politično težo bi imel vladni osnutek, če upoštevamo, da bi obe največji stranki vladne koalicije (PSI in KD) bili prisotni v razpravi z lastnim zakonskim osnutkom: dobrim socialističnim, slabim demokrščanskim. Morda Spadolinijevi svetovalci upajo, da bo tako vladni osnutek postal »kompromisna osnova« vsaj v okviru vladne večine. Sodeč po Spadolinijevih izjavah slovenski delegaciji bi zaščitni zakon bil tak (delitev na kategorije), da bi ga morali Slovenci zavračati vsaj v tolikšni meri, kot zavračajo koroški Slovenci »sedmojuljsko manjšinsko zakonodajo«. Vprašanje slovenske manjšine bi ostalo še naprej sporno in predmet nadaljnjega zaostrovanja položaja.

Ni pa niti izključeno, da bi vse skupaj padlo v vodo, če bo Spadolinijeva vlada padla pred pomladjo in bi v tem primeru šli na nove politične volitve. In tudi če teh volitev ne bo, bodo tržaške upravne volitve pomladi. Po izidu tistih volitev v Trstu bodo vladni krogi zelo verjetno sodili tudi, če so se protislovenske sile (v mislih imamo predvsem KD, LpT, PRI in PSDI) okrepile ali ne.

Kaj nas torej čaka? Tovarišica Jelka Grbec je takoj po sestanku s Spadolinijem izjavila, da bodo potrebni novi napor slovenskih kulturni in političnih sil, ki združujejo Slovence. Pokrajinski tajnik KPI Tonel pa je poudaril, da se nadaljuje boj za uveljavljanje kulture enakopravnosti in torej globalne zaščite Slovencev. Podobno je med poglavitne nerešene probleme naše dežele postavil slovensko vprašanje v ospredje tudi naš deželni tajnik Rossetti. Komunisti imamo torej jasne ideje. Po vsej državi je potrebna demokratična alternativa sedanjemu sistemu oblasti, ki sloni na politični premoči krščanske demokracije in njenih zaveznikov. Demokratična alternativa, ki naj okrepi predvsem vlogo leve in v torej komunistov, oziroma vseh demokratičnih in poštenih sil, ki se borijo za moralizacijo javnega življenja.

Ne pozabimo, da je »slovensko vprašanje« eno izmed največjih »moralnih vprašanj« sodobne Italije, ki še ni plačala svojih demokratičnih dolgov skupnosti evropskih narodov. Žalostno je ugotavljati, da je Italija daleč za načeli in predlogi evropske listine o pravicah manjšin, ki sicer velja za bled dokument evropskega parlamenta. V re-

snici se v odnosu do Slovencev niti ta blede in meglena načela ne izvajajo, kar je prava mednarodna sramota.

V tem boju za moralizacijo in zares demokratične odnose v družbi komunisti nismo sami in ne maramo biti sami. Kar se naše skupnosti tiče pa želimo še bolj utrditi strnjeno in borbenost Slovencev, ki je ne morejo skrgati tudi nekatere razglašene in prenačljive pobu-

de. To enotnost in enotne nastope z demokratičnimi Italijani moramo čuvati in utrjevati. Prenesti moramo na vse ravni javnih nastopov zahtevo po tem, naj republika vendar prizna naše pravice, ker smo naveličani zapostavljanja in ker se diskriminacija proti nam obrača, konec koncev, tudi proti vlogi in razvojnim možnostim Trsta in dežele.

Stojan Spetič

Enotna slovenska delegacija v pogovoru s predsednikom vlade Spadolinijem.

Pomen naših proslav in razmišljanj

64 LET PO PRVI REVOLUCIJI

Ne tajimo našega izvora, pač pa ga zrelo in trezno ocenjujemo in cenimo

Te dni se veliko razpravlja o vlogi Sovjetske zveze v sodobnem svetu. O tem se je opredelil pred časom tudi naš centralni komite, ki je v poročilu tovariša Ledde kritiziral sovjetsko vodstvo, ker je zamudilo priložnosti, da uveljavi po zmagi vietnamske revolucije pobude za trajen mir in mednarodno sožitje. Dejanjsko, ugotavlja CK KPI, je ZSSR z nekaterimi pobudami dokazala, da je dala prednost svojim velikodržavnim interesom. Pri tem navede primer vojaškega posega v Afganistanu in podporo gibanjem, ki so sloneli prej na vojaških prevratih kot pa na resnično ljudskih revolucijah.

Ti očitki seveda ne zmanjšujejo odgovornosti ameriškega imperializma, posebno še tistega, ki ga danes predstavlja Reaganova uprava, ki bi rada ponovno vzpostavila svetovni red, v katerem so ZDA odigrale vlogo »žandarja ljudstev«.

Kritike, izrečene na račun sovjetske politike v osemdesetih letih, so večkrat dale priložnost nasprotnikom komunističnega gibanja, ki so zahtevali od nas, naj položimo nekakšen »popravni izpit« in prerežemo popkovino, ki nas je vezala in nas še veže na prvo socialistično revolucijo, oktobrsko revolucijo iz 1917. leta, v Sovjetski zvezi.

Celo med našimi člani se najdejo tovariši, ki si zastavljajo pod pritiskom raznih socialistov in socialdemokratov vprašanje, ali je SZ še socialistična dežela, oziroma, ali je to sploh kdaj bila. Redki so tudi primeri izrecnega protisovjetskega zadržanja, ki je mestoma prišlo do izraza med demonstracijami za mir, celo iz ust naših najmlajših tovarišev. V mislih imamo, naprimer, milansko dijaško demonstracijo, kjer so mladi komunistični aktivisti kričali geslo «Brežnjev-Reagan rablja».

Je tako zadržanje pravilno? To se seveda sprašujejo mnogi starejši tovariši, med njimi predvsem taki, ki so dobršen del svojega političnega boja in aktivizma preživeli v vzdušju mitiziranja ZSSR in Stalina. To so vprašanja, ki prihajajo čedalje v večji meri na površje prav te dni, ko se obenem s kampanjo včlanjevanja v partijo obnavlja izročilo proslavljanja obletnice oktobrske revolucije.

To proslavljanje ni nekaj obrednega, ki se ponavlja, ne da bi vedeli zakaj to delamo. Niti ni davek, ki ga plačujemo starejšim generacijam partijskih aktivistov in njihovim mladostnim romantičnim vzgibom. Je predvsem priložnost, ko komunisti pretresamo svojo sedanjost in ne pozabljamo, od kod prihajamo in zakaj. Kajti nesporno je dejstvo, da so komunistične partije v svetu otroci oktobrske revolucije v Sovjetski zvezi, Kominterne in vsega, kar je temu sledilo. Tudi KPI Gramscija in Togliattija je otrok te revolucije, ki je sedaj zrastle v zrele, odrasle in sodobno gibanje, a ne vidi razloga, zakaj bi morali zatajiti svoj izbor.

Oktobrska revolucija v Rusiji je predstavljala, konec prve svetovne vojne, upanje proletariata vsega sveta in predvsem zahodne Evrope. Bila je potrditev, da Marksova vizija revolucionarne preobrazbe kapitalističnega sveta in izgradnje socialistične družbe delovnih ljudi ni prazna utopija, pač pa uresničljiva stvarnost milijonov in milijonov teptanih in zatiranih nekdanje carske Rusije.

Zato ostaja napad delavcev Putilovskih obratov v Petrogradu, salva topovskih strelav krležarke «Avrora» in juriš mornarjev baltskega ladjevja na Zimski dvorec neizbrisno vtisnjen v naših spominih. Tedaj so naši dedje vedeli: «Torej je vendar mogoče, nismo trpeli zaman».

Lenin in voditelji oktobrske revolucije so bili globoko prepričani, da bo napad na Zimski dvorec dejansko le uvod v splošno evropsko revolucijo. Prepričani so bili, da bo zgodovina šla v povsem drugo pot. Razmišljali so o socialistični Evropi, v kateri bi vsak izmed narodov drugače gradil svoj socializem, po svojih modelih in tradicijah. V tej zanesenjaški zagnanosti je Lunačarskij pisal še programe mednarodne delitve dela nekakšne koalirane Evrope socialističnih držav.

Stvari so šle povsem drugače. V Evropi je zmagala kontrarevolucija, zatem sta se pojavila fašizem in nacizem. Kapitalistično meščanstvo je z vsemi silami skušalo zrušiti socialistični režim, sovjetsko oblast v Rusiji, pri tem

podpiral celo vrsto interventističnih vojska, da bi le zadušil žarišče svetovne nevarnosti. Sledila sta si državljanska vojna, prvi poskus miroljubnega sožitja z Zahodom po njej - NEP, nato pa spoznanje, da je dolžnost ruskega proletariata, da opusti misel na svetovno revolucijo in se posveti izgradnji socializma v eni sami deželi, ki je v Leninovih zamislih bila na repu razvoja in nikakor ne model za posnemanje.

V temu duhu torej ocenjujemo ta prvi revolucionarni val in ne skrivamo kritik na račun nadaljnega razvoja. Nikakor pa ne podcenjujemo objektivne vloge, ki jo je odigrala oktobrska revolucija v 20. stoletju človeške zgodovine.

Morda ni napak, če pomislimo na nekatere značilnosti te revolucije, ki je potekala pod gesli «vso oblast sovjetom», «zaveznitvo delavcev in revnih kmetov», «mir ljudstvom Evrope», «za samoodločbo narodov».

Program oktobrske revolucije, ki ga je začel uresničevati prvi organ sovjetske oblasti, je poudaril pravico vsakega naroda do neodvisnosti in samoodločbe. Samostojna sta postala Finska in Poljska, ki sta prej bila pod carskim jarmom.

Samoodločba narodov srednje Azije je v revolucionarnih letih pomenila predvsem pridobitev nacionalne zavesti, novih razmejitev in enakopravnega dostojanstva. V Leninovih zamislih federacije enakopravnih narodov in narodnosti je bila klica gibanja, ki se še ni ustavil: gibanja osveščanja in uveljavljanja narodov, ki jih je zbliževala na višjih stopnjah skupna izkušnja izgradnje socialistične družbe.

V letih po oktobrski revoluciji (64 jih je že) je ZSSR odigrala pomembno vlogo, ki je nikakor ne smemo in ne moremo zatajiti. Revolucionarno gibanje je imelo svoje gibalno v Moskvi, pri Kominterni, svetovni komunistični partiji. Da-

jala je pobude, ki so imele, v dobrem in slabem, izredno velik pomen v zasukih evropske in svetovne zgodovine. Naši kritiki se večkrat obregnejo ob sovjetsko-nemški dogovor in leta 1939, pozabljajo pa, da je nastal po junaških in krvavih letih španske državljanske vojne, ko so komunisti in delavci vsega sveta branili na madridskih okopih svobodo proti fašističnemu zatiranju. Poraz španske republike zaradi «nevtralnosti» zahodnih demokracij je bržkone bil prvi dokaz nevarnosti, ki ji je bila izpostavljena ZSSR. Sicer pa je v naslednjih letih dokazala, kolikšne žrtve je dalo njeno ljudstvo za poraz nacizma in fašizma, za osvoboditev narodov Evrope.

Obstoj SZ in njenega tabora je končno predstavljal, predvsem v letih po drugi svetovni vojni, pomemben dejavnik pomirjevanja na svetu ter spodbujanja vzpona narodov, ki so se otresali kolonialnih jarmov in vplivov ekonomskega in vojaškega imperializma.

Apetite nekdanjih kolonialnih in imperialističnih velesil je, hočeš nočeš, brzdal že sam obstoj ZSSR in tabora njenih zaveznikov. Na tej protikolonialni revoluciji je, končno, vzniknil novi dejavnik miru in premoščanja delitve sveta v bloke gibanja neuvrčenosti.

To so danosti, ki jih ne moremo zanižati in zaradi katerih ne ocenjujemo vloge in zgodovine Sovjetske zveze s črnobelo tehniko, pač pa tako, kot odrasel človek primerja mladostne sanje in zrelo stvarnost. Ne zatiskamo oči pred negativnimi pojavi, med katere štejemo predvsem omejevanje demokratičnega sodelovanja državljanov in politiko velesil v odnosih s sosedi, kakor tudi samovoljno prilaščanje pravice ocenjevanja ter vmešavanja v zadeve drugih zaveznikov držav. To so odkloni od

(Nadaljevanje na 8. strani)

Mlada Daša Radovič je pred kratkim dobila pomembno nagrado v okviru vsedržavnega natečaja «Opiši svojo deželo» (Scrivi la tua Regione). Tudi mi, iz uredništva Dela, ji čestitamo in ji želimo veliko uspehov v šoli in v življenju.

Manifestacija za mir v Dolinski občini

Organizacija vzhodnega in zahodnega Krasa poziva vse prebivalstvo, da se množično udeleži sobotne enotne manifestacije za mir v svetu.

Sprevoda bosta krenila ob 18. uri izpred Prosvetnega doma na Opčinah in od spomenika padlim na Proseku.

Osrednji del manifestacije bo pod razglediščem na Napoleonski cesti, kjer bosta spregovorila Miroslav Košuta in Tarcisio Barbo.

25 vprašanj o terorizmu

KPI je sprožila obširno akcijo, s katero bo skušala spoznati mnenje delavcev in državljanov o terorizmu, njihovo vrednotenje odgovorov, ki so jih na ta problem dali družba, javne ustanove in stranke. V ta namen služi vprašalnik, ki ga bodo istočasno razdeljevali po vsej Italiji. Izidi ne bodo služili samo KPI, ampak bodo na razpolago vsem političnim silam, ustanovam in izvedencem.

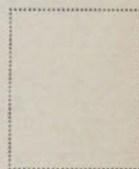
VPRAŠALNIK JE POPOLNOMA ANONIMEN

Da bo tajnost odgovorov čimbolj zagotovljena, naj bo obrazec primerno zložen in zalepljen.

Posamezniki, ki bodo vprašalnik dobili, so naprošeni, da:

- odgovorijo na vsa vprašanja tako, da prekrizajo ustrezen kvadratik (samo en odgovor)
- čimprej vrnejo izpolnjen vprašalnik:
 - le-ta mora biti zložen in zapečaten
 - oddati ga je treba osebi, ki ga je izročila, ali osebno dostaviti krajevni sekciji KPI ali potom poznane tovariša
 - lahko se ga pošlje po pošti na krajevno sekcijo KPI, na pokrajinsko federacijo.

Vse, ki bodo prejeli vprašalnik, naprošamo, da odgovorijo na vsa vprašanja, ne glede na svojo politično opredeljenost. Zahvaljujemo se za sodelovanje. Izidi te raziskave bodo objavljeni.

TRŽAŠKA FEDERACIJA KPI-PCI
VIA CAPITOLINA, 3
TRST - TRIESTE

Katero je tvoje mnenje o terorizmu v državi?

1

- 9 1 ☐ je najbolj pereč problem
2 ☐ je eden izmed najbolj perečih problemov
3 ☐ problem je važen, vendar zadeva samo politike, policijo, voditelje
4 ☐ zaskrbljen sem predvsem zaradi človeških žrtev
5 ☐ do problema terorizma sem popolnoma brezbrizen
6 ☐ teroristi imajo svoje vzroke
7 ☐ ne vem

2

V teku leta 1980 je terorizem zadobil hude udarce. Takrat se je govorilo o politični krizi terorizma. Kljub temu pa smo v zadnjih mesecih — od ugrabitve D'Urse decembra 1980 dalje — pričali ponovnemu nevarnemu porastu terorističnih dejanj. Kateri je, po tvojem mnenju, glavni vzrok?

- 10 1 ☐ ponovni pojavi terorizma so posledica slabega vladanja in izbruha škandalov
2 ☐ tudi s prisotnostjo težkih družbenih in moralnih problemov, bi morala vlada nadaljevati boj proti terorizmu z večjo strogostjo in doslednostjo
3 ☐ terorizma ne bodo dokončno zatrli, ker njegov obstoj koristi tistim silam, ki nasprotujejo obnovitvi
4 ☐ takozvana kriza terorizma ni v resnici nikoli obstajala
5 ☐ kljub novim zločinom, obstaja kriza terorizma
6 ☐ ne vem
7 ☐ drugi odgovori

3

Ugrabitev sodnika D'Urse in tiste, ki so sledile so odprle — kot v primeru Moro — ostre razprave glede koristnosti pogajanj s teroristi. Kaj misliš o tem?

- 11 1 ☐ v nobenem primeru ne bi smeli kloniti izsiljevanju
2 ☐ tudi v primeru, da se terorizmu nasprotuje, se je treba pogajati iz človeških razlogov
3 ☐ pregledati je treba vsak primer posebej, brez predsodkov
4 ☐ nikoli niso z klonili izsiljevanju teroristov
5 ☐ RB izvajajo svoj posel: polemika glede pogajanj zadržuje trenje med političnimi silami
6 ☐ ne vem
7 ☐ drugi odgovori

4

Najhujše udarce terorizmu so lahko zadali s pomočjo pričevanj takozvanih skesanih teroristov. So, po tvojem mnenju, potrebni novi zakonodajni ukrepi, katere danes obravnavajo v parlamentu, ki bi pripomogli k opušcanju oboroženega boja?

- 12 1 ☐ da, so potrebni
2 ☐ so potrebni, vendar bi bili dosti bolj učinkoviti, če bi jih vlada sprejela preden so RB imele možnost ponovno se organizirati
3 ☐ niso sprejemljivi, ker je treba take zločince na vsak način kaznovati
4 ☐ taka oblika zakonodaje je dvorezna, ker lahko povzroči krivičnosti v kazenskem postopanju
5 ☐ ne vem
6 ☐ drugi odgovori

5

RB bi hotele prepričati, da jo mogoče s terorizmom odpraviti, oziroma rešiti nekatere družbene probleme: problem nezaposlenosti, problem brezdomcev, sindikalne probleme itd. Po tvojem mnenju je ta trditev utemeljena?

- 13 1 ☐ da
2 ☐ ne
3 ☐ je nevarna, vendar se jo lahko premaga
4 ☐ ne vem

6

Nekateri so mnenja, da sindikalni boji lahko podpihujejo terorizem. Kaj misliš ti?

- 14 1 ☐ tako stališče zavzemajo tisti, ki odklanjajo sindikalni boj
2 ☐ tako stališče je treba odkloniti, vendar pristati na to, da nekatere skrajnosti sindikalnega boja pripomorejo k teroristični dejavnosti
3 ☐ je res: sindikalni boj ustvarja boljše pogoje za terorizem
4 ☐ ne vem
5 ☐ drugi odgovori

7

Kako presojaš, na splošno, delovanje državnih teles in struktur v odnosu s terorizmom?

- 15 1 ☐ pozitivne
2 ☐ negativne
3 ☐ nezadostne
4 ☐ imajo pozitivne in negativne poglede
5 ☐ ne vem
16 zakaj

8

Veliko se je govorilo o povezavi mednarodnega terorizma z italijanskim. Kaj misliš ti o tem?

- 17 1 ☐ središče terorizma je v Italiji
2 ☐ veliko se govori o povezavi terorizma z vzhodnimi državami, zato mora biti v tem nekaj resnice
3 ☐ izkušnje, na primer v Čilu in Turčiji, so pokazale, da so državni udari in spletkarjenje tipični za zahodne desničarske centrale
4 ☐ vlada mora dejstva utemeljiti in jih prijaviti brez obzira do nikogar
5 ☐ ne vem
6 ☐ drugi odgovori

9

Naša država živi pod pritiskom terorizma že 12 let, od pokola na trgu Fontana. Kateri je, po tvojem mnenju, prvotni vzrok terorističnih akcij?

- 18 1 ☐ kriza in družbene razlike
2 ☐ ekstremistično zanesenjaštvo
3 ☐ vmešavanje tujih sil
4 ☐ nesposobnost obnovitve države
5 ☐ ne vem

10 Kateri so, po tvojem mnenju, vzroki, ki povzročajo širjenje terorizma? (oštevilčiti po važnosti)

- 19 ☐ škandali in krivičnost
- 20 ☐ popuščanje pred izsiljevanjem
- 21 ☐ pajdaštvo v državnih aparatih
- 22 ☐ preveč reklame v tisku in na TV
- 23 ☐ nesposobnost vladne politike za predhodno ukrepanje
- 24 ☐ napeto stanje po zaporih
- 25 ☐ premalo poguma in utajitve podatkov o prevratništvu, o katerih kaj vemo
- 26 ☐ prevelika popustljivost zakonov
- 27 ☐ represivni poskusi v državi
- 28 ☐ prešibko množično nadzorstvo
- 29 ☐ nezaupljivost v možnost sprememb

11 Večkrat se govori o »rdečem« in »črnem« terorizmu: misliš, da ju je treba ločeno obravnavati in zakaj?

- 30 1 ☐ ne, ker četudi ga ponazarjajo z »rdečim«, so teroristi vedno fašisti
- 2 ☐ da, ker je treba vsako obliko terorizma, če se pozna njegovo politično opredeljenost, zatreti
- 3 ☐ stvar ni še popolnoma jasna, vendar obstajajo dejstva, ki pričajo o povezavi med obema oblikama terorizma
- 4 ☐ ne vem

12 Obstaja, po tvojem mnenju, kak odnos med terorizmom in navadnim zločinstvom?

- 31 1 ☐ obe obliki sta stalno sokrivi
- 2 ☐ obstaja samo občasno sodelovanje
- 3 ☐ sodelovanje ne obstaja
- 4 ☐ ne vem
- 5 ☐ drugi odgovori

13 V teh 12 letih je terorizem, po tvojem mnenju, povzročil važne spremembe v demokratičnem življenju v državi?

- 32 1 ☐ vpeljal je zmedenost in omejil demokratično sodelovanje
- 2 ☐ povzročil je razdore in degeneracijo, italijanska družba pa je ostala demokratična
- 3 ☐ prišlo je do omejitve demokracije, toda ne zaradi terorizma, ampak zaradi krivične represije s strani države
- 4 ☐ ne vem

14 Komu koristi terorizem?

- 33 1 ☐ delavcem, ki se borijo za pravičnejšo družbo
- 2 ☐ reakcionarjem, ki hočejo razdvojiti delavce in jih streiti
- 3 ☐ ne samo reakcionarjem, ampak tudi drugim silam, ki izkoriščajo učinke terorizma, da bi ošibili KPI
- 4 ☐ levici
- 5 ☐ nikomur
- 6 ☐ ne vem
- 6 ☐ drugi odgovori

15 Kakšen bi moral biti, po tvojem mnenju, odnos TV in tiska do terorističnih dejanj?

- 34 1 ☐ o terorizmu se ne bi smelo govoriti ali vsaj čim manj, tako po TV kot v tisku
- 2 ☐ poročanje o terorizmu mora biti čimbolj izčrpno, ker samo tako lahko pravilno vpliva na javno mnenje
- 3 ☐ razložiti je treba obveščanje o terorizmu kot takem od poskusov sprožiti senzacijo in špekulacije
- 4 ☐ ne vem

16 Obstaja, po tvojem mnenju, nevarnost, da bi terorizem lahko strl demokratični režim?

- 35 1 ☐ demokratični režim, ima, kljub svojim napakam, dovolj moči da ga lahko zatre
- 2 ☐ demokratični režim se ne bo mogel dolgo braniti, brez globalne obnove v državi
- 3 ☐ kriza demokracije in vzpostavitev avtoritarnega režima sta neizbežna
- 4 ☐ zaželjena je avtoritarna rešitev, ki bi zagotovila red
- 5 ☐ ne vem
- 6 ☐ drugi odgovori

17 So po tvojem mnenju potrebne stavke in manifestacije po vsakem atentatu?

- 36 1 ☐ imajo odločilno važnost
- 2 ☐ so potrebni toda bi se morale odvijati skupaj z drugimi iniciativami
- 3 ☐ so nepotrebne
- 4 ☐ ne vem

18 Si se udeležil stavk in manifestacij po najhujših izgredih terorizma?

- 37 1 ☐ vedno
- 2 ☐ večkrat
- 3 ☐ včasih
- 4 ☐ želel sem, a v kraju, kjer živim, jih niso organizirali
- 5 ☐ nisem se jih udeležil, ker so nepotrebne

19 Kako bi ocenil tiste osebe, ki so prijavile prevratniška dejanja teroristov, in s tem sodelovale v boju proti terorizmu?

- 38 1 ☐ potrebno je, da se vsi tako vedejo
- 2 ☐ vedli so se izjemno, a ne moremo zahtevati da bi tako ukrepali vsi
- 3 ☐ boljše je, da se ne vmešavajo, ker država ne ščiti zadostno prič, ki se s pričevanjem izpostavljajo
- 4 ☐ ne vem
- 5 ☐ drugi odgovori

20

Čutiš potrebo, da se vsled terorističnih dejanj bolje informiraš o terorizmu?

- 39 1 ☐ ne, ne zdi se mi potrebno
da, (navedi glavne vire)
2 ☐ po radiu, in TV
3 ☐ z branjem časopisov in revij
4 ☐ s sodelovanjem v javnih razpravah

21

Si se kdaj neposredno seznanil s terorističnimi dogodki v kraju, kjer živiš?

- 40 1 ☐ da
2 ☐ ne
3 ☐ slišal sem o tem, vendar nisem dovolj seznanjen
4 ☐ ne vem

V pritrdilnem primeru:

- 41 1 ☐ si jih zamolčal
2 ☐ si prijavil, kar si vedel
42 zakaj?

Misliš, da boš v bodoče enako ravnal?

- 43 1 ☐ da
2 ☐ ne
3 ☐ ne vem

22

So, po tvojem presojanju, policijske in civilne oblasti, v boju proti terorizmu, vedno upoštevale ustavne pravice in demokratična načela?

- 44 1 ☐ vedno so upoštevale demokratična načela in pravice državljanov
2 ☐ vedno so se izkazale preveč popustljive, morale bi biti bolj stroge
3 ☐ večkrat so se poslužile zlorabljanja, zato bi morala biti demokratična jamstva bolj zagotovljena
4 ☐ ustavne pravice so sistematično kršili
5 ☐ ne vem

23

Misliš, da so sedanji zakoni, glede javnega reda in predhodne obrambe pred terorizmom, ustrezni?

- 45 1 ☐ mislim, da bi morali biti strožji, tako kazni kot zakoni
2 ☐ problem ni vezan na strogost kazni ampak na pravilno izvajanje zakonov in njihovo izboljšanje
3 ☐ je vseeno, ker vzroki terorizma niso odvisni od strogosti zakonov
4 ☐ ne vem

24

Imaš kake predloge, ki bi koristili boju proti terorizmu?

46-47

25

Imaš kaka posebna vprašanja ali predloge, kar se tiče delovanja KPI v tem smislu?

48-49

Za bolj podrobno statistiko prosimo, da izpolnite naslednje podatke:

54-55 starost ☐ ☐

spol

- 56 1 ☐ moški
2 ☐ ženski

poklic

- 57-58 01 ☐ delavec
02 ☐ kmetovalec
03 ☐ trgovec
04 ☐ obrtnik
05 ☐ podjetnik
06 ☐ uradnik
07 ☐ tehnični uradnik
08 ☐ učitelj
09 ☐ prost poklic
10 ☐ delavec na domu
11 ☐ gospodinja
12 ☐ študent
13 ☐ drugo

šolska izobrazba

- 59 1 ☐ osnovna šola
2 ☐ nižja srednja šola
3 ☐ višja srednja šola
4 ☐ univerza
5 ☐ nobena

občina bivališča

60-63

kje je bil vprašalnik izpolnjen

- 64 1 ☐ v službi
2 ☐ v šoli
3 ☐ na domu
4 ☐ v rekreacijskem krožku
5 ☐ drugje

HVALA, TOVARIŠ PATRICIJO

Pok. Patricijo Košuta govori na letošnjem festivalu komunističnega tiska v Križu.

Prerano se je pretrgala nit življenja priljubljenega in vzglednega tovariša Patricija iz Križa. Zapustil nas je v starosti 23 let, v obdobju, ko je užival svojo življensko pomlad z veseljem, z navdušenjem in s trdnim prepričanjem v boljši jutri. Njegova smrt je globoko in težko prizadela vseh nas, ki smo ga poznali in spoštovali kot prijatelja, kot zavednega in aktivnega slovenskega delavca.

Pred kratkim, ob priliki vaškega srečanja o tržaškem sindikalnem gibanju, nam je pripovedoval svoje izkušnje iz delovnega okolja v tovarniškem obratu VM, kjer je bil zaposlen. Obrazložil nam je, kako se je kot slovenski delavec postopoma vključil v sindikalno organizacijo in kako je v njem nastala in se utrdila zavest, da je narodnostno vprašanje eno izmed temeljnih aspektov splošne problematike krajevnega sindikalnega gibanja. Preproste in učinkovite besede so izražale njegovo globoko prepričanje, da je delavski razred glavni nosilec revolucionarnih idej in zato jamstvo, ki lahko zagotovi demokratični napredek in kulturno rast celotne družbe v našem narodnostno mešanem območju. V tem duhu je navdušeno in konstruktivno delal v komunistični partiji, v tovarniškem svetu, v mladinskem odseku vaškega kulturnega društva, kjer je vedno zagotovil svoj doprinos v razpravah in nudil pomoč v organizacijskem delu.

Z zanimanjem in občutljivostjo je sledil družbenemu dogajanju pri nas in v svetu in se je vedno potrudil, da bi posredoval svoje ideje in mnenja drugim. Njegova figura zavednega Slovenca in komunista nam bo vzgled v našem nadaljnjem delu.

Patricijo je bil fant veselega značaja, preprost, iskren in zato zelo priljubljen v krogu svojih prijateljev in kolegov, s katerimi ni zamudil priložnosti sproščenega pogovora, zabave ali petja. Takega, kakršnega smo poznali in cenili v življenju, bomo ohranili v trajnem spominu.

Norina

Ob tragični izgubi tov. Patricija Košute, izrekamo svojcem, posebno staršem in sestri, najbolj občuteno sožalje.

uredništvo DELA

TISKOVNO SPOROČILO

21. oktobra je bilo zborovanje celice KPI ladjedelnice Alto Adriatico iz Milja. Uvodne besede je podal G. Menegazzi, zaključke pa je povzel Ugo Poli. Na zborovanju so odobrili sledeči dokument:

Komunistični delavci C.A.A. obsojajo kritično stanje, v katerem se nahaja miljska ladjedelnica. Po šestih mesecih odobritve sektorskega načrta in obveze vlade, in vodilnih krogov, ni še prišlo do nobenega konkretnega ukrepa, ki bi za-

gotovil delo delavcem ladjedelnice. Pomanjkanje finančnih sredstev, ki bi jih morala dodeliti vlada, ogroža vsako pozitivno perspektivo miljske ladjedelnice, medtem pa tako vlada kot IRI predlagata »enostavno« in »logično« rešitev: ukinitve tudi drugih ladjedelnic na vsedravnem ozemlju.

Komunisti zato nujno zahtevajo, da se za 320 delavcev miljske ladjedelnice zagotovi delo v sklopu Italcantieri, da se tako prepreči nezaposlenost predvsem skupini visoko kvalificiranega kadra.

To pomeni, da je treba čimprej ukrepati!

Delavci C.A.A. poudarjajo pomen vsedravnih manifestacij s katero bodo zahtevali finančno podporo sektorju.

Trstu je treba zagotoviti vsestransko podporo, ki bo lahko ovrednotila gospodarski pomen našega mesta. Zato pozivajo komunisti C.A.A. vse delavce, uradnike in tehnike te industrije, k enotnemu boju. Treba se je zavzeti za politični in delavski razvoj, da se ne bi porazgubile še tiste energije, ki so potrebne za dejansko spremembo v korist krajevnega gospodarstva.

Predstavljamo «pastorko» družinskih posvetovalnic

«Družinska posvetovalnica je nova socialna služba, ki odgovarja potrebam sedanjega časa na moderen in aktualen način». Ta stavek je bil izrečen in napisan neštetokrat, kljub temu pa večina naših ljudi še ne pozna te službe in njene važnosti.

Ko sem se pred kratkim srečala s koordinatorico dolinske; oziroma boljunške družinske posvetovalnice, tov. Silvano Mondo, in z dvema operaterkama, so vse poudarjale da posvetovalnica ni in ne sme biti ambulanta ali dispanzer, kjer se brezplačno opravi zdravniški pregled, ampak kraj, kjer se uporabnik lahko pogovori s strokovno podkovano osebo. Ta je lahko babica, psiholog, ginekolog, socialna delavka, skratka, tisti, ki delajo v sklopu neke posvetovalnice.

Družinska posvetovalnica dolinske občine je, lahko rečemo, prehodila pravi križev pot, preden je dejansko začela delovati. In tisti težak, negotov začetek se še danes negativno odraža. Ni naš namen, da bi na tem mestu naštevati vzroke, lahko rečemo samo, da so zamude in odlašanja, sicer birokratskega značaja, v začetni fazi, povročile, da je bila dolinska posvetovalnica edina, ki za leto 1980 ni dobila finančne podpore od strani dežele. Tako je moral koordinacijski odbor nekajkrat preložiti datum, predviden za otvoritev.

Od lanskega 14. decembra, ko so posvetovalnico odprli občanom, se je marsikaj spremenilo. Nekaj na boljše, nekaj na slabše, nekaj stvari pa je ostalo nespremenjenih (vlažni prostori, neprimerne higienske naprave...).

Babica, gospa Pavoni, je rada odgovorila na vprašanja.

Kako se znajdete v dolinski družinski posvetovalnici?

Rada bi veliko več delala. Ne morem namreč trditi, da se v čakalnici tre žensk, od sedaj jih imam na seznamu okrog trideset. Vendar ne morem mimo dejstva, da je sodelovanje z ginekologom na ničli. To je po mojem mnenju tudi glavni vzrok, da je pristop tako majhen.

Zakaj ne sodelujete z ginekologom?

O tem vam bo že povedala koordinatorica, Silvana Mondo. Osebo lahko rečem, da tak zdravnik sploh ne spada v družinsko posvetovalnico. Ne mislite, da so vmes kaka osebna trenja, prav tako ne smem kritizirati njegove sposobnosti, moram pa reči to, da je posvetovalnica kraj, kjer vsi operaterji sodelujemo, brez vsakega straha pred konkurenco. V našem primeru pa žal ni tako.

Kaj pravzaprav delate?

Naj predpostavim, da so ženske, ki pridejo k meni vseh starosti, od 16. leta vse do menopavze in čez. Največ opravi Pap-testov, zgodnjega ugotavljanja rakastih obolenj na rodilih. Zgodilo se je že, da sem osebno pospremila neko

žensko, ki je prišla v posvetovalnico, v bolnico na nadaljnje preglede. Prav tu se pokaže pomanjkljivost sodelovanja, kajti sdravnik je tisti, ki ženski svetuje kako se mora ravnati in kaj mora narediti za svoje zdravje. Mlade ženske pridejo večinoma zaradi kontracepcije, jaz pa zopet nimam na razpolago ničesar takega, da bi jim lahko nazorno pokazala in obrazložila kako je pri stvari.

Vi niste Slovenka...

Ne, nisem vendar slovenščino kar dobro obvladam. Pred nekaj leti sem bila na izpopolnjevaljem tečaju v Ljubljani, kar se mojega dela tiče, in sem prav tam razumela, da jezik ne sme biti nobena ovira za tiste, ki svoj poklic opravljamo z veseljem in, upam, z doslednostjo. Danes sem svoje slovenščine že tako gotova, da se prav nič ne sramujem napak.

Tov. Silvana Mergiani - Mondo, je doma iz Emilije-Romagne, vendar pravi, da se je popolnoma živela v našo stvarnost. Bila je, med drugim, tudi med prvimi pobudnicami družinske posvetovalnice v dolinski občini.

Kako se je začelo?

V naši občini nimamo posebne zdravstvene organizacije, za vsako malenkost se moramo zatekati v mesto. Družinska posvetovalnica seveda ne more zapolniti teh vrzeli, lahko pa marsikdaj pomaga pri rešitvi različnih problemov. Dobre volje mi ni nikoli manjkalo, začetne težave smo vsi, ki nas je ustanovitev posvetovalnice zanimala, le premostili, in sedaj sem tukaj. Naša prva predpostavka je bila, da bi vsi operaterji obvladali slovenščino, tako dejansko tudi je. Škoda, da imamo med operaterji samimi takega človeka, ki važnosti družinske posvetovalnice ne jemlje resno, in nas tem spravlja v veliko zadrego.

Misliš na ginekologa?

Da, nanj. Raje bi videla, da bi že od vsega začetka odklonil službo, in da bi na njegovo mesto prišel bolj zavzet zdravnik, pa čeprav Italijan. Danes smo že v taki stiski, da nameravamo pri KZE (pod katero spadajo družinske posvetovalnice po ukinitvi Zdravstvenega konzorcija) vprašati za nasvet, oziroma za zamenjavo zdravnika.

Že od vsega začetka so nastale finančne težave. Kako se danes obrestujejo?

Manjka, na primer, nekaj nujnih aparatu, kot je sterilizator zdravniškega orodja, manjkajo skedariji, ki bi jih potrebovali psiholog in socialna delavka. Kot dobro veš, so prostori stari, v enem stranišču ni niti odplakovalnika, v drugem pa smo v trajni poplavi, zaradi stare vodovodne napeljave. Vlaga, mrzli prostori, plesen po stenah gotovo negativno vplivajo na obiskovalce in morebitne bodoče uporabnike.

Kako je s finančno podporo? Znano je, da se je občina obvezala, da bo podpirala delovanje družinske posvetovalnice.

Obvezala se je že... Sedaj smo v nekakšni prehodni fazi, odkar ni več zdravstvenega konzorcija. KZE razpolaga z nekaj denarjem in bi ga lahko že dobili, če bi se babica in ginekolog sporazumela glede nabave potrebnega materiala. S tem, da za vsakega operaterja posebej sestavljamo sezname, samo tratimo čas in tvegamo, še eno tako zamudo, kot smo je bili «deležni» takoj v začetku.

Kateri operater ima največ uporabnikov?

Brez dvoma je to otroški zdravnik, dr. Oskar Volpi. K njemu prihaja veliko otrok in to je tudi razumljivo, saj v celi občini ni nobenega pediatra. To pa je povzročilo, da je obisk pri njem bolj podooben zdravniškemu pregledu, kot pa obisku pri operaterju družinske posvetovalnice. Dr. Volpi se tega sam zaveda, zato je s socialno delavko, Majdo Mahnič, vzpostavil neke vrste sodelovanje, tako da ji «pošlje» take otroke, za katere smatra, da živijo v slabih družinskih razmerah, in da je zato nujno, da se socialna delavka pozanima. Drugače pa ima tudi ona polne roke dela. Žal, smo se morali odreči psihologinji, za katero moram poudariti, da je z veliko ljubeznijo in resnostjo opravljala svoje delo. Odšla pa je iz zgolj birokratskih vzrokov, študirala je namreč v Sloveniji in nima zaenkrat priznanega študija tu, v Italiji.

Gospa Majda Mahnič, vi ste socialna delavka. Kaj nam lahko poveste o vašem delu v družinski posvetovalnici?

Problemov je ogromno, čeprav na prvi pogled ne zgleda. Naša občina je maloštevilna, skoraj ni problemov stanovanj, obstajajo pa problemi brezposelnosti, posebno pri mladih, ki zato pohajkujejo in rado se zgodi, da zaidejo v slabo družbo. Tu pa pride na dan narkomanija, alkoholizma, brezbržnost. Veliko je tudi alkoholizma med ženskami, vendar gre poudariti, da ženske večinoma pridejo zaradi soprogov, ki preradi segajo po steklenici. Šele potem lahko ugotovim, da so same podvržene pijači. Zdravstvene službe skoraj ni, seveda kar se tiče posebnih služb. Tako na primer imamo center za metalno higijeno, pri Domju, vendar tam ne obravnavajo določenih problemov. Zato smo prišli do nekakšnega neuradnega sporazume za sodelovanje. Velike težave nam povzroča tudi spremnostv onemoglih in bolnih ljudi, tako starih kot mladih, po šolah in na domu. Tega praktično ni. Zato se veliko ljudi obrne na nas, da jim pomagamo iz stiske. To je že velik korak naprej. Ljudje nam dajo razumeti, da imajo zaupanje v nas. Specializiranega kadra je povsod premalo, naredimo pač kar moremo, včasih še celo več.

Kaj nameravate narediti v tem smislu?

Sestavili smo predlog, v okviru tržaške Krajevne zdravstvene enote, za »Socio-psiho-pedagoške in rehabilitacijske službe za mladino slovenskega jezika. Stanje je namreč že nevzdržno. Pri vključevanju umsko prizadete mladine dejansko nimamo nobene pomoči. Starši so večkrat prisiljeni, da otroke pošljejo v Slovenijo ali drugam. Seveda ne more tega in vsega ostalega rešiti družinska posvetovalnica. Že samo ime pa pove, da se pri nas starši lahko informirajo. Pomisliti pa morate, da delujejo, trenutno, na področju skrbstva za mladoletnike, samo štiri slovenske socialne delavke. Kar se tiče mojega dela v sklopu družinske posvetovalnice pa moram reči, da pride k meni veliko ljudi, nekateri tudi izven občine.

Pogovarjali smo se pozno v popoldanske ure. Problemov, predlogov in rešitev je bilo na pretek, dobre volje tudi ne manjka. Škoda le, da se prevečkrat zaustavljamo pri problemih, ki so važni, toda ne toliko, kot naše zdravje in zdrava bodočnost naših otrok.

mkr

Tudi letos smo se poklonili spominu padlih za svobodo. Na sliki: polaganje vencev na grob padlih na openskem pokopališču.

S posveta o daraščajoči mladini

Naš mladi rod moramo pravilno idejno-politično usmerjati

Slovenska kulturno gospodarska zveza je priredila 24. oktobra v Dijaškem domu Srečko Kosovel posvet o daraščajoči mladini. Uvodno poročilo je podal tajnik Dušan Udovič, na kar je sledila razprava. Predstavniki organizacij, ki se ukvarjajo z otroško in mladinsko problematiko, so v svojih posegih orisali predvsem dosedanje vzgojno-izobraževalne pobude na raznih področjih. Poleg tega pa so razna poročila opozorila na razne pomanjkljivosti ter na obstoječe potrebe slovenske daraščajoče mladine v manjšinski stvarnosti in predočila tudi probleme organizatorjev teh iniciativ. Razprava se je sukala predvsem okrog teh tem: odnos šola-društva, kultura-mladina, mladi-telesna kultura, problemi šolskih in izvenšolskih dejavnosti v Beneški Sloveniji in v Kanalski dolini, delovanje Dijaških domov v Trstu in Gorici, socialni problemi mladih in njihovih staršev, idejno-političnost vzgoje, tabornišvo.

Pobuda je brez dvoma dobrodošla, saj je posvet odprl diskusijo o perečih vprašanjih vzgoje, katerim smo do sedaj posvečali premalo pozornosti. Kdor je sledil razpravi, je lahko ugotovil, da je problematika tako obširna, da zahteva jo posamezna vzgojna področja še nadaljno poglobljanje ter temeljito

preučevanje pedagoške teorije in prakse.

Diskusijo je sklenil predsednik SKGZ Boris Race, vendar se je ta nadaljevala še ob »paštašuti«, za katero so gostoljubno poskrbeli naši gostitelji.

Ta izmenjava mnenj, me je spodbudila, da skušam razvozlati enega od številnih vozlov vzgoje, ki pa je po mojem mnenju podlaga in izhodišče vsem ostalim vzgojno-izobraževalnim izbiram, tj. idejno-političnost vzgoje. S svojim mnenjem želim tudi spodbuditi druge vzgojitelje, kulturne delavce, študente in starše, da povedo, oziroma da napišejo svoja mnenja o tem problemu.

Kaj pravzaprav pomenita idejnost in političnost vzgoje? Ali je sploh možen brezidejni in apolitični pouk?

Mislim, da takega pouka ni, saj odseva izbira vsakega vzgojno-izobraževalnega procesa politiko tistih, ki organizirajo ta proces.

Torej idejnost pouka je odvisna od politične usmerjenosti organizatorjev vzgoje, kateri vplivajo politično na otroke s tem, da vnašajo v pouk določene ideje, določene vrednostne lestvice. Idejni pouk torej deluje politično (če pod pojmom politika razumemo usmerjanje družbe v določeni smeri), tako da

upravičeno lahko govorimo o idejno-političnosti vzgoje.

Mogoče se bo zdelo to razmišljanje zapleteno ali brez zveze, vendar mislim, da je skrajni čas, da se prepričamo (kdor se o tem še ni), da je apolitičnost pouka pravljica, s katero nas vlečejo že dolgo za nos, zato da vladajoči razred obdrži monopol nad vsebinami in metodami vzgoje in izobraževanja. Idejni pouk ne vsebuje samo dejstev in pojmov, temveč tudi pojmovanje sveta in človekove vloge v svetu. Otrok si ne ustvarja določenih gledanj na družbo samo na podlagi učenja šolskih predmetov, temveč pri vsaki vzgojno-izobraževalni dejavnosti. Npr.: učenje telesne vzgoje ne vpliva samo na njegov psiho-fizični razvoj, ampak tudi na njegova stališča, v kolikor vnaša vzgojitelj v pouk tudi pravilno ali nepravilno gledanje na odnos človeka do lastnega telesa, do narave itd. Te izbire pa so odvisne od političnih smotrov vzgojnih programov.

Prvi vsaki šolski in izvenšolski dejavnosti se otrok seznanja z različnimi gledanji na starnost, ki ga obdaja, z različnimi vrednotami in je seveda najbolj pod vplivom močnejših vzgojnih pritiskov. Zato je prav, da se otrok že v tej dobi vzgoji v duhu privrženosti delav-

skemu razredu in družbenemu napredku ter da razvije svoje miselne sposobnosti tako, da bo prepoznal in odklanjal negativne družbene vplive.

Če velja to razmišljanje za otroka, ki živi v svojem narodnostnem okolju, velja tem bolj za tistega, ki živi na mešanem področju in je zato še narodnostno ogrožen. Zato mora idejno-politična osnova, ki jo pridobi v svojih zgodnjih letih, zagotoviti neomahljivo družbeno in narodnostno zavest.

Kateri naj bodo potemtakem smotri napredne idejno-politične vzgoje?

Lahko bi odgovorila s tistim splošnim ciljem, ki so ga postavili klasiki marksizma: vsestranski, svobodni razvoj človekove osebnosti ter odpravljanje razlik in prepada med telesnim in umskim delom v življenju samem in v proizvodnji. Pa vendar je pri vzgoji nujno, da splošne cilje razčlenimo in določimo konkretnije smotre, ki so dosegljivi v določenem času in jih lahko periodično preverjamo. Ti konkretni smotri pa morajo upoštevati vse značilnosti okolja v katerem otrok živi in zahteve, ki mu jih postavlja družba.

Vzgojitelji bi morali zato z različnimi vzgojnimi ukrepi razvijati tiste sposobnosti, ki bodo omogočile odraslemu človeku, da bo borbeno posegal v družbeno stvarnost in učinkovito zagovarjal interese vseh delovnih ljudi in pravice svoje narodnostne skupnosti.

Nujno je, da pri programiranju raznovrstnih pobud za otroke upoštevamo idejno-politično usmeritev, ki jo želimo dati našemu mlademu rodu in da dosledno izbiramo učne vsebine in metodične postopke. Pouk, ki ga danes še preveva duh religije in idealizma služi samo politiki razrednega izkoriščanja in narodnostnega zatiranja. Nam pa je potrebna znanstveno utemeljena vzgoja, ki bo omogočila, da bo naša mladina zavestno obvladala zakone svoje osvoboditve in razvijala svojo človeško naravo.

sonja sirk

PRISPEVKI

V spomin na ženo Olivo daruje Josip Štoka 40.000 lir za Delo in Unità

Vida Gerlanc - Menucci daruje 5.000 lir za DELO

Ob obletnici smrti Rika Malalana daruje Cena Malalan 15.000 lir za sklad DELA

Legiša Nini iz Praprota daruje 50.000 lir

Legiša Pepi iz Praprota daruje 50.000 lir

V spomin na očeta daruje Albin Škerk 25.000 lir za sklad DELA

V spomin na tovariša Patricija Košuto daruje Nives, Franko in Sergij 30.000 lir za DELO

V počastitev spomina umrlih članov družin Gorup iz Dola, Trebč in Sežane, daruje Jože in Kati Gorup 10.000 lir za DELO.

Kralj Ermanno, Bazovica 50, prispeva ob poravnavi naročnine, 10.000 lir.

Vsem se zahvaljujemo.

64 LET PO REVOLUCIJI

prvotne linije, kar pa pomeni, da je ta bila pravilna. Moti se, kdor danes ne hodi po tej, pred 64 leti začrtani poti.

Zato torej, proslavljamo te dni v naših sedežih obletnico oktobrske revolucije. Ker proslavljamo svojo zgodovino, na tisoče in tisoče tovarišev, ki so izkrvavali v stoletnem boju za pravice delovnega in zatiranega človeka. Pri tem so se tudi motili, vendar zato ni njihovo junaštvo nič maniše ali čistejše. Vemo, da je mednarodno revolucionarno gibanje

prehodilo več kot pol stoletja dolgo pot in lahko rečemo, da je bila uspešna. Pogledajmo zemljevid sveta iz prvih let stoletja in danes, pa nam bo jasno, kolikšne so bile spremembe in v kakšno smer.

Tudi te spremembe in širjenje ideje in prakse socializma na druge celine našega planeta, v Azijo, Latinsko Ameriko, Afriko so zasluga množice, ki je v hladnem novembrskem jutru ob zvokih siren in topovskih salv «Avrore» napadla Zimski dvorec v Petrogradu in dvignila nanj rdečo zastavo, ki plapolala na vseh križiščih sveta.

Tržaški delavci so z množično prisotnostjo opozorili predsednika Spadolinija, na probleme, ki tlačijo krajevno gospodarstvo.

Slovenski študentje so na stadionu 1. maj priredili manifestacije za mir.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino

Direktor **ALBIN ŠKERK**

Ureja uredniški odbor

Odgovarja **FERDI ZIDAR**

Uredništvo in uprava:

Trst - Ulica Capitolina, 3

telef. 76.48.72, 74.40.47

Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2

telef. 24.36

Poštni tekoči račun 11/7000

Letna naročnina 6.000 lir

Tisk: Tipolitografia Stella snc

Ulica Molino a Vento 72 - Trst

V Ljubljani so v petek pokopali vidnega pesnika, krščanskega misleca in soustanovitelja OF, **Edvarda Kocbeka**.

Z njim odhaja s pozornice slovenske zgodovine vznemirljiva osebnost, ki je vsekakor pripomogla k oblikovanju sodobnosti.